

PREŠPORSKÝ podnikateľ

Mesačník Bratislavskej regionálnej komory SOPK

Číslo 5 / Ročník IV. • Máj 2011

Investičné príležitosti v Austrálii

Dňa 11. apríla sa na pôde Bratislavskej regionálnej komory SOPK konal seminár o investičných príležitostiach v Austrálii.

Honorárny konzul Austrálie pre Slovensko a Česko v Prahe, Petr Vodvářka, informoval prítomné firmy o možnostiach investovania, odporučených formách vstupu na austrálsky trh, problematike daní a legislatíve. Investovaním v Austrálii je možné získať rôzne formy podpory.

Medzi odporúčané oblasti investovania patria:

- čisté technológie a ochrana vody,
- obnoviteľné zdroje energie,
- nové a inovované výrobné technológie s vysokou pridanou hodnotou v odvetviach stavebníctva, automobilového priemyslu, ťažobného priemyslu, presného strojárstva, potravinárskych technológií, zdravotníctva a biotechnológií.
- infraštruktúra
- poľnohospodárstvo (výroba potravín)

Austrália je jednoznačne zaujímavá investičná destinácia a zároveň aj vstupná brána do sveta biznisu v Ázii.

Ivana Kondášová

Dôležité je komunikovať s občanmi

Ružinov patrí k štvrtiam, kde chcú ľudia bývať. Svedčí o tom aj skutočnosť, že byty v tejto časti Bratislavy patria medzi najdrahšie. Na to, ako chce sklbiť záujem o novú výstavbu so snahou starousadlíkov, ktorí sú proti takmer akejkoľvek ďalšej výstavbe, sme sa spýtali Dušana Pekára, starostu mestskej časti Ružinov?

Uberáme sa trendom komunikácie s občanmi. Tã vie naozaj pomôcť. Ľudia potrebujú informácie, ale nie až vtedy, keď im pred domom postaví žeriav. Investorom tvrdíme, že sa musia s ľuďmi rozprávať, musia vysvetľovať, počúvať ich názory. Nie každá výstavba je z princípu negatívna, ale môže pomôcť Ružinov rozvíjať, prinášať ďalšie investície do toho, čo by si samospráva nemohla z finančného hľadiska dovoliť vybudovať. Vzájomná komunikácia je ale základ.

pokračovanie na strane 3

Bratislavu zasiahol pravý hokejový ošial. Všade plno fanúšikov v najrôznejších dresoch, šáloch, čapiciach. Po meste sa prechádzajú turisti a zmes cudzích rečí je badateľne pesterjšia ako obyčajne. Ani my, Slováci, sa samozrejme nechceme nechať zahanbiť. Tiež sme si pokúpili všeličo, čím dávame na vedomie našu podporu národnému hokejovému tímu. Veľmi milá je výzdoba áut preháňajúcich sa po Bratislave či už so slovenskou vlajkou, alebo aj v kombinácii s návlekmami na spätné zrkadlá. Otázka však je, ako dlho nám to na tých našich autách vydrží. Moja osobná skúsenosť je, že tri dni a mám po návlekoch. Nejde o tých pár euro, ale človeka to zamrzí, že sú medzi nami takí drobní chrapúnkovia, ktorí sa ulakomia aj na takéto veci. Mrzí to o to viac, keď sa aj tímu ktorému držíme palce nedarí tak, ako by sme si predstavovali. Ale nie každý deň je nedeľa. Treba byť trpezlivý, veriť, nevzdávať sa a niečo pre ten úspech urobiť. Presne tak, ako to musí fungovať aj v biznise. Nie všetko vyjde tak ako chceme. Ale práve drobné neúspechy a ich prekonávanie je najlepšou cestou k úspešnému dosiahnutiu dlhodobých cieľov, ktoré každý z nás má. Tak teda „Do toho!“

www.basopk.sk

EDITORIÁL

Juraj Majtán

Riaditeľ Bratislavskej regionálnej komory SOPK

TÉMA ČÍSLA

Informačné a komunikačné technológie II.

OBSAH

- 2 Musíme byť kritickejší k neodborným rozhodnutiam
- 4 Slovenské firmy na veľtrhu v Záhrebe
- 5 Ohrozené informácie?
- 8 Elektronický podpis šetrí čas a zvyšuje bezpečnosť
- 14 Podnikateľský servis

Ing. Ján Kucharík, CSc.

Riaditeľ VÚIS Mosty s.r.o.

Člen zhromaždenia delegátov SOPK

Musíme byť kritickejší k neodborným rozhodnutiam

Spoločnosť VÚIS Mosty s.r.o. vznikla v roku 1992 z oddelenia Mosty bývalého Výskumného ústavu inžinierskych stavieb š.p., ako súčasť pokusu zachovať riešiteľskú kapacitu a najmä prístrojovú vybavenosť pracoviska. Ako bolo pre túto dobu typické, privatizačný projekt bývalých zamestnancov VÚIS neuspel a areál VÚIS aj s prístrojovým vybavením sa stal vlastníctvom výrobcu plastových okien. Napriek tejto skutočnosti sa mladší pracovníci oddelenia rozhodli pokračovať v pôvodnej činnosti, ktorou bol výskum a vývoj v oblasti mostných stavieb. Samozrejme, že rozsah činnosti bolo potrebné rozšíriť o expertnú činnosť a realizáciu špeciálnych technológií, ktoré súviseli s opravami a prestavbami nielen mostov ale aj priemyselných a občianskych stavieb.

❓ Môžete nám priblížiť činnosť firmy, konkrétne akcie?

Činnosť firmy sa vyprofilovala do troch základných oblastí:

- výskumno-vývojová činnosť (výskumné projekty spolu financované zo ŠR, vývojové práce pre stavebné organizácie, tvorba technických predpisov pre orgány štátnej správy ako sú Slovenská správa ciest, Národná diaľničná spoločnosť, Železnice SR),
- inšpekcie, diagnostika a monitorovanie mostov,
- projektovanie mostov,
- realizácia opráv mostov a nosných systémov z betónu špeciálnymi technológiami.

Za dvadsať rokov pôsobenia spoločnosti v SR, ČR a Maďarsku, riešila spoločnosť 7 výskumných projektov, vypracovala 30 celoštátne platných technických predpisov, vykonala množstvo prehliadok, diagnostík, projektov mostov a návrhov ich opráv. Spoločnosť samostatne alebo v kooperácii realizovala viacero náročných opráv menších mostov (lávky pre peších v Považskej Bystrici a Topoľčanoch, most cez potok Vydrná, most cez rieku Hron v Lučatíne, zvyšovanie zaťažiteľnosti diaľničných nadjazdov a ďalšie).

❓ Máte vlastný vývoj – priblížte nám, čoho sa týka, prípadne s kým spolupracujete, ako ho financujete?

Jednou zo zásad pôsobenia spoločnosti je sústavná starostlivosť o technický rozvoj a uplatňovanie najnovších poznatkov. K naplneniu tejto snahy prispeli aj výskumné projekty, ktoré spolufinancovala Agentúra na podporu výskumu a vývoja. Ich výsledky (nové technické a technologické riešenia) uplatňovala nielen naša spoločnosť, ale aj iné malé a stredné slovenské firmy. Príkladom z posledného obdobia je vývoj a zavedenie monitorovania diaľničných mostov. Je to technické riešenie v súlade so svetovým trendom budovania tzv. inteligentných stavieb a predstavuje inštaláciu rôznych typov snímačov a realizáciu súborov meraní a skúšok počas výstavby a prevádzky pre účinnú kontrolu procesu výstavby a včasné odhaľovanie porúch počas prevádzky. Na Slovensku sme vyvinuli originálny systém vyhodnocovania získaných údajov, ktorý sme prezentovali aj na medzinárodných odborných fórach.

❓ V čom spočíva marketingová stratégia firmy?

Marketingová stratégia firmy je jednoduchá. Založená je na relatívne širokom odbornom zábere pracovníkov spoločnosti, ktorý umožňuje prispôbiť činnosť spoločnosti aktuálnym požiadavkám na stavebnom trhu. Spoločnosť sa snaží sústavne inovovať ponuku svojich služieb v súlade s požiadavkami zákazníkov a technickým rozvojom. Všetky práce sa usilujeme robiť vo vysokej kvalite, lebo spokojný zákazník je najlepšou reklamou.

❓ Ako ste sa vyrovnali s globálnou krízou, v čom sa prejavila u vás a aké ponaučenia priniesla pre budúcnosť?

Globálna ekonomická kríza zasiahla aj našu spoločnosť a to predovšetkým v dvoch oblastiach:

- obmedzením výstavby diaľnic sa zúžil priestor pre naše podnikateľské aktivity,

- ekonomická kríza sa začala hromadne zneužívať na zdôvodnenie tlaku na znižovanie cien, oneskorených platieb za služby, rušenie výberových konaní a pod..

Na zvládnutie situácie sme využili racionalizačné opatrenia, odbúranie niektorých neefektívnych nákladov a rozšírenie sortimentu ponúkaných služieb. Zo situácie sme si vyvodili poučenie, že napriek istým znakom stability po prijatí eura je v oblasti podnikania permanentné riziko vzniku nečakaných situácií, prejavujúcich sa najmä zmenou ekonomických podmienok.

❓ Ako hodnotíte vaše pôsobenie v SOPK a čo vám členstvo v SOPK prináša, čo by sa ešte dalo zlepšiť?

Členstvo našej spoločnosti v SOPK vyplynulo zo skúsenosti, že najmä menšie podnikateľské subjekty potrebujú cez členstvo v stavovských organizáciách možnosť dostať sa k informáciám a poznatkom. Za dôležitú považujem tiež možnosť vyjadrovať sa prostredníctvom členstva v odborných sekciách SOPK k pripravovanej legislatíve. Za pozitívum považujem to, že SOPK si zachovala nepovinné členstvo. Žiaľ všade vyhlasovaná podpora malého a stredného podnikania zostáva dlhodobo iba v deklaratívnej rovine. Ani SOPK v tomto smere nedokázala vytvoriť účinnejší tlak. Štát podporuje predovšetkým zahraničné podnikateľské subjekty. Ak zahraničný investor vytvorí v rámci regiónu 500 pracovných miest je z toho veľká sláva napriek tomu, že zisky vyváža a zdaňuje v zahraničí. Ak 500 miest vytvorilo a udržuje 30 menších miestnych podnikateľov, ktorí navyše zisky zdaňujú a investujú na Slovensku, berie sa to ako samozrejmosť.

Čo sa týka činnosti SOPK v súčasnosti, domnievam sa, že SOPK by mala byť kritickejšia k neodborným rozhodnutiam a podnikateľské prostredie poškodzujúcim praktikám štátnej moci. Výrobné jednotky veľké či malé sú živé organizmy a nie je možné ich vypnúť a zapnúť podľa potreby. ●

Snažíme sa aj o spoluprácu s magistrátom, kam sa stavebné zámery dostávajú ešte skôr ako na mestskú časť. Chceme, aby nás magistrát informoval a nevydával súhlasné stanoviská k výstavbe bez toho, aby poznali názor mestskej časti Ružinov a Ružinovčanov.

? **Slúbili ste občanom vo volebnej kampani, že sa budete s nimi pravidelne stretávať. Dará sa Vám toto predsavzatie plniť a aké konkrétne výstupy z takýchto stretnutí očakávate?**

Áno, darí. Stretávame sa každý mesiac, vždy v inej časti Ružinova. Zvyčajne prídu ľudia z tej lokality, kde sa práve nachádzame a upozorňujú na problémy, ktoré potrebujú vyriešiť. Chodia ale aj obyvatelia z iných častí Ružinova. Je to pre nás dobrá spätná väzba o tom, čo sa v Ružinove deje, pretože oči nemôžeme mať všade, Ružinov je naozaj veľký. Všetky podnety máme zaznačené a postupne na nich pracujeme. Mnohé si však vyžadujú nielen našu iniciatívu, ale aj spoluprácu s magistrátom, políciou či inými inštitúciami, takže nie je v našej moci všetko hneď vyriešiť, aj keď by sme tak veľmi radi urobili a čo najrýchlejšie. Každopádne je zaujímavé stretávať sa s ľuďmi a počuť aj ich názory na našu prácu. Aj to nám pomáha posúvať sa dopredu. S občanmi však nediskutujem len raz za mesiac, ale denne sa s nimi rozprávam aj v kancelárii. Dvere ku mne majú otvorené. Okrem toho vidím, že niektorí sa veľmi angažovane a racionálne venujú nejakému problému a vieme si s nimi dohodnúť spoločný reálny postup. To je naozaj prínosom.

? **Už roky sú „ruiny“ ružinovského obchodného domu trňom v oku obyvateľov. Ako môžete zasiahnuť do toho, aby sa tento vzácny priestor konečne začal využívať?**

Mňa rovnako ako obyvateľov trápi tento problém. Bývalý obchodný dom Ružinov je ale súkromným majetkom. Jeho majiteľa nemôžeme donútiť, aby začal stavať, aj keď si veľmi želáme, aby tu táto ruina už nestála. Môžeme mu stále nariadať, čo sme už aj urobili, aby si udržiaval poriadok na pozem-

Dnes predstavujeme:

Juhoafrická republika

JAR je považovaná za ekonomickú vstupnú bránu na africký kontinent, pretože je hospodárskou veľmocou Afriky. Rozlohou síce zaberá len 4 % kontinentu (1,22 mil. km²) a na jej území žije asi 5 % populácie celého sveta (takmer 50 mil.), ročne však vyprodukuje skoro štvrtinu celoafriického HDP. Na území JAR sa vyťažujú takmer polovica nerastného bohatstva celého kontinentu a vyprodukujú skoro dve tretiny elektrickej energie. Podľa odhadov pripadajú na JAR 3 štvrtiny všetkých telefónnych prepojení Afriky. Juhoafrická ekonomika významne dominuje aj v oblastiach infraštruktúry a finančníctva. Ekonomika JAR je príkladom duálnej ekonomiky, kde je rozdiel medzi „základnou“ ekonomikou, ktorá do roku 2009 vykazovala niekoľkoročný rast a je zaradená do globálnej ekonomiky, a „druhotnou“ ekonomikou, tvorenou veľkou časťou domáceho černošského obyvateľstva, žijúceho pod hranicou chudoby.

JAR je z ekonomického hľadiska veľmi špecifickou krajinou, pretože jej hospodárstvo bolo v dobách apartheidu (do r. 1994) niekoľko desaťročí budované tak, aby nebolo závislé od ostatného sveta, ktorý JAR za jej oficiálnu politiku rasovej diskriminácie ignoroval a bojkotoval. Krajina sa preto paradoxne stala ekonomicky prakticky samostatnou a surovinovo (s výnimkou ropy) takmer nezávislou.

V bilaterálnej obchodnej výmene medzi SR a JAR od vzniku samostatnej SR pretrvávajú aktívna obchodná bilancia, pričom obrat od roku 2003 do roku 2007 narástol skoro sedemnásobne z 20,3 mil. USD na 134,3 mil. USD. V dôsledku vypuknutia svetovej finančnej krízy poklesla v roku 2008 obchodná výmena po prvýkrát od roku 2002 medziročne o 12,8% na 117,1 mil. Po ďalšom poklese v r. 2009 dochádza postupne k oživeniu – obrat prekročil v roku 2010 hranicu 100 mil. USD.

Dlhoročný rast exportu do JAR zaznamenala SR vďaka svojmu automobilovému priemyslu. Ďalšie rozšírenie portfólia vývozu možno dosiahnuť prítomnosťou obchodných zastúpení slovenských výrobcov v teritóriu, pričom sa odporúča spojenie s domácimi právnickými alebo fyzickými osobami, najmä pokiaľ chce slovenský podnik uspieť vo sfére dodávok pre štátny sektor JAR. Nevyužitú možnosť SR sú v exporte špeciálnej techniky a investičných celkov (energetika, ťažobný priemysel, vodohospodárstvo, stavebníctvo, cestná infraštruktúra, atď.), vo vytváraní výrobných kooperácií a v technologickej spolupráci.

Kontakt:
Ing. Vladimír Duranka
EMBASSY OF THE
SLOVAK REPUBLIC
Commercial Department
Telefón: 0027/12/3422809
E-mail: OBEO.Pretoria@
economy.gov.sk
slovaktrade@telkomsa.net

ku a pokutovať ho za zhoršovanie životného prostredia alebo porušenie iných nariadení. Ani to ho však nedonúti stavať, pokiaľ nebude mať na to peniaze. Zatiaľ neprinesla žiadny výsledok ani dražba objektu, ktorá bola koncom minulého roka. Vlastník totiž jej priebeh napadol na súde. Určite budeme ale hľadať všetky dostupné možnosti, aby tento pozemok nevyzeral tak, ako vyzerá. Záleží mi na tom.

? **Išli ste do volieb s plánmi, ako ich vidíte teraz, po vyše sto dňoch Vášho pôsobenia vo funkcii?**

Nikdy som nesľuboval to, o čom som vopred vedel, že je to nereálne. Tak, ako som slúbil, stretávam sa s občanmi, a to naozaj na rôznych miestach. Je príjemné zažiť, keď vás pozvú na ulicu, kde bývajú a prinesú dobrý a realizovateľný nápad, ako často jednoducho niečo zlepšiť. Pravidelne sa stretávam aj so zástupcami mestskej polície a hovoríme o tom, kde by bolo dobré zasiahnuť, čo častejšie skontrolovať. Je toho naozaj veľa, čo potrebujú ľudia v Ružinove riešiť. Všetko

naraz sa ale nedá, niekedy situáciu komplikuje legislatíva, zložité vlastnícke vzťahy a pod. Zaskočila ma ale finančná kondícia mestskej časti, ktorá nie je vôbec taká dobrá, ako tvrdil môj predchodca. Takisto sa musíme vysporiadať s mnohými nevýhodnými a nevyhovujúcimi zmluvami, ktoré ovplyvňujú chod Ružinova. To nás brzdí a to ma hnevá. Niektoré veci sa nedajú riešiť ľahko, keď si nesadnete za čistý stôl. So situáciou sa však snažíme vysporiadať. A podarilo sa nám pripraviť aj racionálny a reálny rozpočet mestskej časti. To bola jedna z mojich priorit.

? **Ako sa Vám spolupracuje s podnikateľmi v mestskej časti a v čom vidíte rezervy, prípadne v čom im viete vyjsť v ústrety a čo od nich očakávate?**

Budem rád, keď nebudú hľadiť len na svoje záujmy, ale aj na to, ako ich pôsobenie vnímajú Ružinovčania, a budú ich viac počúvať. Očakávam od nich, že budú dodržiavať naše všeobecne záväzné nariadenia. Niektorí si nevedia upratať ani svoj pozemok a to je smutná vizitka.

PREŠPORSKÝ PODNIKATEĽ

Prešporský podnikateľ • Ročník IV, číslo 5/2011

Registračné číslo: MK SR: EV 23/8

ISSN: 1337-8295 • © BRK SOPK 2008

Vydáva: Bratislavská regionálna komora SOPK

Adresa: Jašíkova 6, 826 73 Bratislava

Tel.: 02 / 4829 1257

e-mail: presporskypodnikatel@sopk.sk

Šéfredaktor: Miroslav Zervan • Tel.: 0905 436 937

Grafická úprava: IMPULS ART s.r.o.

Tlač a distribúcia: Tlačiareň Sineal, spol.s r.o.

Ako sa prezentovať?

Prezentačné zručnosti alebo efektívna prezentácia pri obchodnom rokovaní bola téma 9. seminára projektu REGIONFEMME, ktorý sa uskutočnil 14. apríla v Bratislave.

S možnosťou prezentovať sa stretávame skoro každý deň. Či už ide o situáciu s tuzemským alebo zahraničným klientom, zákazníkom, rozhovor so šéfom alebo na porade, v banke a podobne.

Informácie zamerané na prípravu prezentácie, ťažkosti pri prezentáciách, ako zvládnuť rôzne typy poslucháčov, ako sa vyhnúť chybám pri prezentáciách, ako si vytvoriť imidž dobrého prezentátora, ako eliminovať trému - to boli čiastkové témy tohto seminára.

Viac informácií o projekte REGIONFEMME poskytnie Ing. Ivana Kondášová, email: Ivana.kondasova@sopk.sk, prípadne Mgr. Daniela Grznárik, email: daniela.grznarik@sopk.sk

Slovenské firmy na veľtrhu v Záhrebe

V dňoch 5. až 9. apríla sa v chorvátskom Záhrebe konal 35. ročník Medzinárodného stavebného veľtrhu Equipping and Construction Fair. Slovenská delegácia bola v oficiálnej expozícii MH SR zastúpená firmami Mercator DMS, s.r.o. Bratislava, EZV s.r.o. Prešov, Kvant, s.r.o. Bratislava, Hupro, s.r.o. Žilina a firmou WEP Trading, a.s., Sabinov. Výstava je svojím zameraním podobná CONECCU a možno na nej osloviť partnerov najmä z oblastí:

- elektroinštalácie a osvetľovacie zariadenia, dizajn,
- meracie, kontrolné a regulačné zariadenia,
- dokončovacie a renovačné práce,
- elektromechanické súčasti,
- chemické produkty pre stavebníctvo, izolácie, dvere, brány, okná,
- technológie pre životné prostredie,
- racio-energia, zelené technológie,
- budovanie závodov, sanita, komunálna technológia a iné

Prípravu oficiálnej výstavy v Záhrebe zastrešovala Bratislavská regionálna komora SOPK v spolupráci s CMB Creativ.

Ivana Kondášová

Obchodovanie v Srbsku

Na pôde Bratislavskej regionálnej komory SOPK sa 15. apríla uskutočnil seminár o podnikaní v Srbsku. Pozvaní hostia, obchodný radca Srbskej republiky na Slovensku Marko Nikolić, predseda Slovensko-Srbskej obchodnej komory Dr. Miroslav Králik a Vladimír Kiseľa informovali prítomné firmy o hospodárskom a daňovom prostredí v Srbsku, daňových stimuloch, formách podpory podnikania a voľných zónach v Srbsku. Prítomní podnikatelia sa dozvedeli aj o typoch obchodných spoločností v Srbsku a odporúčaných formách spolupráce.

Prednášky doplnili aj príklady a osobné skúsenosti s podnikaním v Srbsku, ktoré je pre slovenských podnikateľov zaujímavé nielen podobným podnikateľským prostredím ale aj blízkou mentalitou.

Ivana Kondášová

Zodpovedné podnikanie

Bratislavská regionálna komora SOPK zorganizovala v spolupráci s Nadáciou PONTIS seminár o zodpovednom podnikaní. Seminár bol určený pre pracovníkov organizácií, ktorí pracujú s malými a strednými podnikateľmi na Slovensku. Seminár sa konal dňa 8.4.2011 v priestoroch Bratislavskej regionálnej komory SOPK. Cieľom seminára je pomôcť firmám zodpovedne a úspešne podnikáť. Spoločenská zodpovednosť firiem (známa tiež ako Corporate Social Responsibility - CSR) je stále dôležitejším aspektom strategického správania sa firiem. V rámci tohto konceptu podnik koná zodpovedne nielen v oblasti obchodných rozhodnutí a stratégie, ale taktiež v oblasti životného prostredia a sociálneho dopadu fungovania firmy. Zodpovedné správanie sa firme prináša okrem väčšej lojality zamestnancov posilnenie hodnoty značky, dobrú reputáciu, vzťahy v regióne a významný potenciál pre riešenie možných krízových situácií. CSR, jej ciele a hlavné motívacie vo svojich troch rovinách je dlhodobou investíciou do celého rozvoja firmy a budovania značky.

Seminár vytvoril priestor na výmenu praktických skúseností a širšiu diskusiu o princípoch, výhodách a nových trendoch spoločensky zodpovedného podnikania.

Ohrozené informácie?

Informácie sa stali rokmi krvou a informačné systémy tepnami každej dobre nastavenej organizácie. Ak niekto stráca krv, je to viditeľné a implikácie sú jasné – ak krváca príliš, môže zomrieť. Vzhľadom na nehmotnú podobu informácií, organizácia môže prichádzať o informácie, môže už dokonca v dôsledku tohto procesu zomierať – a pritom stále nevedieť o tejto skutočnosti.

Zberom a inventarizáciou zverejnených a zdokumentovaných prípadov stratených a ukradnutých údajov zo sveta zachytáva KPMG súčasný stav, identifikuje aktuálne trendy a vytvára si pochopenie toho, aké potenciálne výzvy môže priniesť budúcnosť. Zhrnutie zozbieraných informácií a ich analýza sa pravidelne zverejňuje v podobe Barometra strát údajov (DLB – Data Loss Barometer), sprístupneného na stránke <http://www.datalossbarometer.com/>. Barometer zozbieraný KPMG za rok 2010 ukazuje na to, že počítačové útoky (hacking), zostávajú najväčšou hrozbou úniku údajov. Od roku 2007 sa únik údajov spôsobený počítačovými útokmi dotkol už takmer štvrtá miliarda ľudí na celom svete. Vidina finančného zisku, priemyselná špionáž a terorizmus sú hlavnými motivačnými aspektmi, stojacimi za počítačovými útokmi. Tieto zistenia sú plne v súlade s obavami mnohých vlád, ktoré považujú kybernetickú vojnu za jednu z hlavných hrozieb, ktorej je vystavená kritická infraštruktúra jednotlivých štátov.

Počas prvých šesť mesiacov roka 2010 bola viac ako štvrtina zaznamenaných incidentov v sektore zdravotnej starostlivosti, pričom incidenty sa dotýkali záznamov takmer 4 miliónov osôb. Podiel sektoru zdravotníctva na celkovom počte zaznamenaných incidentov sa zdvojnásobil z 12 percent v roku 2009 na 25 percent v roku 2010. Tesne za sektorom zdravotníctva je verejná správa, ktorá sa na celkovom počte únikov údajov podieľala v roku 2010 až 20 percentami. V prípade verejnej správy až v 40 percentách prípadov na úniku údajov participovala tretia strana.

Tieto trendy treba brať vážne aj na Slovensku. Rozvoj informačnej spoločnosti je jednou z kľúčových priorit slovenských vlád v poslednom desaťročí. Širšia dostupnosť lepšieho prístupu k Internetu pre každého, flexibilnejšie a kvalitnejšie služby verejnej správy dosiahnuté e-government iniciatívami, lepší systém zdravotnej starostlivosti s využitím prostriedkov e-health služieb. Tieto a aj ďalšie iniciatívy vlád v oblasti informačnej spoločnosti prinášajú mnohé príležitosti a možnosti zlepšenia stavu pre spoločnosť, na druhej strane však otvárajú priestor pre množstvo nových rizík. Informácie a procesy sa stávajú dostupnejšie – aj tie citlivé a aj pre „zlých chlapcov“.

Štatistiky ukazujú, že to nie sú len informácie a systémy na úrovni celej spoločnosti, ktoré sú ohrozené. Spomínaný Barometer taktiež identifikoval, že až pätina incidentov únikov dát v prvej polovici roka 2010 bola spôsobená úmyselnými aktivitami zvnútra organizácie. To predstavuje skutočne rapidný nárast ak zoberieme do úvahy, že v roku 2007 predstavovali úniky zvnútra organizácie 4 percentá zo všetkých prípadov a v roku 2010 až spomínaných 20 percent. Podľa Barometra úniky údajov zvnútra organizácií od roku 2007 predstavovali únik údajov až o 23 miliónoch osôb na celom svete. Ak uvážime, že Barometer predstavuje len zverejnené a zdokumentované prípady únikov údajov, tak toto číslo predstavuje len povestnú špičku ľadovca.

Okrem nových trendov v počítačových útokoch a vyššej dostupnosti jednoducho použiteľných nástrojov na Internete, hospodársky pokles predstavoval a stále predstavuje významný dôvod rastu hrozby od vlastných zamestnancov. Aj na Slovensku sme počas posledných dvoch rokov zaznamenali rastúcu neistotu manažérov rôznych spoločností ohľadom možnosti úniku citlivých údajov a možného dopadu takýchto únikov na or-

ganizáciu. Predstava nespokojného zamestnanca, odchádzajúceho zo spoločnosti z dôvodu znižovania stavov, ktorý berie so sebou citlivé informácie, spôsobovala mnohým manažérom prinajmenšom miernu nervozitu. Pokušenie vyniesť kritické údaje zo spoločnosti nie je len fikciou, ale vážnou a reálnou hrozbou. Preukazuje to aj iný prieskum, vykonaný KPMG vo Veľkej Británii v spolupráci s právnickou spoločnosťou Mishcon de Reya. Na základe analýzy viac ako 100 prípadov krádeže údajov zamestnancami, na riešení ktorých pracovali v posledných 3 rokoch, prišli k rovnakému záveru a to, že trend úmyselných únikov údajov a ich kradnutia je jednoznačne rastúci. Výskum ukázal, že v 23 percentách prípadov došlo ku krádeži údajov preto, aby ich použili pri založení vlastnej firmy, konkurujúcej pôvodnému zamestnávateľovi. Vo väčšine prípadov (70 percent) páchatelia krádeže informácií prešli k existujúcej konkurencii. Alarmujúci je fakt, že v absolútnej väčšine prípadov sa skutočnosť, že údaje unikli, zistila až potom, čo zamestnanec opustil spoločnosť.

Aby boli organizácie schopné primerane reagovať na tieto trendy, mali by mať pripravený jasný a vykonateľný plán, pokrývajúci nasle-

dujúce kľúčové aspekty:

- Poznať a zdokumentovať kľúčové typy informácií, s ktorými pracuje organizácia
- Stanoviť priority týchto identifikovaných typov podľa negatívneho dopadu, ktorý môže mať ich únik na organizáciu
- Minimálne pre citlivé typy údajov mať jasnú predstavu kde, ako a kto ich spracováva
- Definovať konkrétne a realistické stratégie, aká úroveň ochrany by mala byť pre každý citlivý typ údajov zabezpečená, berúc ohľad na ich hodnotu (t.j. negatívny dopad spôsobený ich únikom) a hrozby, ktorým sú vystavené (t.j. podľa toho kde, ako a kto je zapojený do ich spracovania). Neobmedzujte svoje myšlienky len na ochranu IT prostriedkami – zamyslite sa aj nad procesmi, rolami a zodpovednosťami

jednotlivcov, ale aj právnymi a zmluvnými prostriedkami.

- Majte jasno v tom, kam ste sa už v danom momente dostali s implementáciou týchto stratégií
- Keďže vaše prostriedky sú obmedzené, buďte pripravení akceptovať, že vždy bude existovať rozdiel medzi tým, akú úroveň ochrany by ste chceli dosiahnuť v ideálnom prípade a kde ste v danom momente. Poznajete tieto medzery a pokúste sa využiť rôzne monitorovacie prostriedky, aby ste identifikovali v prípade ich zneužitia na únik údajov.
- Čokoľvek budete robiť, nikdy nebudete schopní garantovať, že žiadne údaje neuniknú. Preto sa ubezpečte, že máte pripravené vykonateľné postupy, čo robiť v

prípade úniku údajov tak, aby ste naplnili prípadné legislatívne požiadavky, ochránili svoju celkovú pozíciu a minimalizovali možný dopad úniku na vašich klientov a vašu organizáciu.

Avšak predovšetkým, ak chcete zabezpečiť úspech tohto úsilia:

- Budujte povedomie vašich pracovníkov, aby vedeli, prečo to všetko robíte a aká je ich úloha

Buďte pripravení na zmeny. Čo je dnes drobnosťou, môže mať pre vás zajtra obrovskú hodnotu. Informácia, ktorú dnes sprístupňujete len pár jednotlivcom, zajtra môžete sprístupňovať tisícom. Postup, ktorý je dnes dostatočne bezpečný, nemusí byť primeraný pre hrozby, ktoré sa vyskytnú zajtra.

Pavol Adamec, Director, Advisory ●

Internetové pirátstvo sa rozmáha

Internetové pirátstvo predstavuje pre európsky kreatívny priemysel veľkú hrozbu. Uvádza sa to v štúdiu pre Medzinárodnú obchodnú komoru (International Chamber of Commerce, ICC), ktorú vypracovala firma TERA Consultants. Podľa nej dosiahli straty v najviac postihnutých odvetviach kreatívneho priemyslu, teda filme, televíznych seriáloch, hudbe a softvère, v roku 2008 vo Veľkej Británii, Nemecku, Francúzsku, Španielsku a Taliansku 10 miliárd eur a vyše 185-tisíc pracovných miest. Pri technologickom rozvoji, kedy sa pirátstvo stane ešte sofistikovanejším, by do roku 2015 mohli európske krajiny prísť až o 1,2 milióna pracovných miest a 240 miliárd eur.

V kreatívnom priemysle v európskych krajinách, teda v priemysle obchodujúcom s

tovarmi alebo službami s kultúrnym, umeleckým alebo zábavným obsahom, pracovalo

v roku 2008 6,5 percenta celkovej európskej pracovnej sily. Zhruba 14,4 milióna ľudí tak v uvedenom roku prispelo približne 860 miliardami eur do európskeho hrubého domáceho produktu.

Aj na Slovensku počet prípadov počítačovej kriminality z roka na rok rastie. Štruktúra páchatelov počítačovej či internetovej kriminality sa príliš nezmenila. Ide prevažne o mladých ľudí do 35 rokov, často vysokoškolsky vzdelaných a s dobrou orientáciou v informačných technológiách. Vysoké zastúpenie medzi páchatelmi majú študenti škôl prevažne s technickým zameraním.

Medzi obeťami takýchto trestných činov sa nachádzajú jednak poskytovatelia telekomunikačnej služby a správcovia serverov, jednak fyzické osoby. Občania sú pritom poškodení najmä pri podvodoch či ako držiteľia práv k duševnému vlastníctvu.

Vo väčšine prípadov sa takéto skutky stávajú vo väčších mestách, kde sú podmienky pre páchatelov výhodnejšie, teda napríklad v Bratislave, Žiline, Košiciach a Banskej Bystrici. ●

Organizácie kolektívnej správy práv duševného vlastníctva pôsobiace v Slovenskej republike:

- **SOZA - Slovenský ochranný zväz autorský** (www.soza.sk) spravuje majetkové práva autorov a iných nositeľov práv k hudobným dielam;
- **SLOVGRAM - Nezávislá spoločnosť hudobných zvukových záznamov** (www.slovgram.sk) spravuje majetkové práva výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a výrobcov zvukovo-obrazových záznamov a vysielateľov k umeleckým výkonom, zvukovým záznamom, zvukovo-obrazovým záznamom a vysielaniu;
- **LITA – Autorská spoločnosť** (www.lita.sk) spravuje majetkové práva autorov k literárnym, dramatickým, choreografickým, fotografickým, audiovizuálnym a dielam úžitkového umenia;
- **OZIS – Ochranné združenie interpretov Slovenska** (www.ozis.sk) spravuje majetkové práva iba slovenských výkonných umelcov k umeleckým výkonom;
- **SAPA – Slovenská asociácia producentov v audiovizii** (www.sapa.cc) spravuje majetkové práva výrobcov zvukovo-obrazových záznamov;
- **IFPI - Medzinárodná federácia fonografického priemyslu** (www.ifpi.sk) ochrana práv pri vysielaní zvukových a hudobno-zvukových záznamov v rozhlas, televízii a výrobe rozmnožením zvukových a hudobno-zvukovo-obrazových záznamov pre komerčné účely;
- **BSA – Business Software Alliance** (www.bsa.org/slovakia/) ochrana autorských práv, ktoré prináležia výrobcovi programov, pri nelegálnom používaní software a boj proti nelegálnej výrobe, distribúcii a používaniu software.

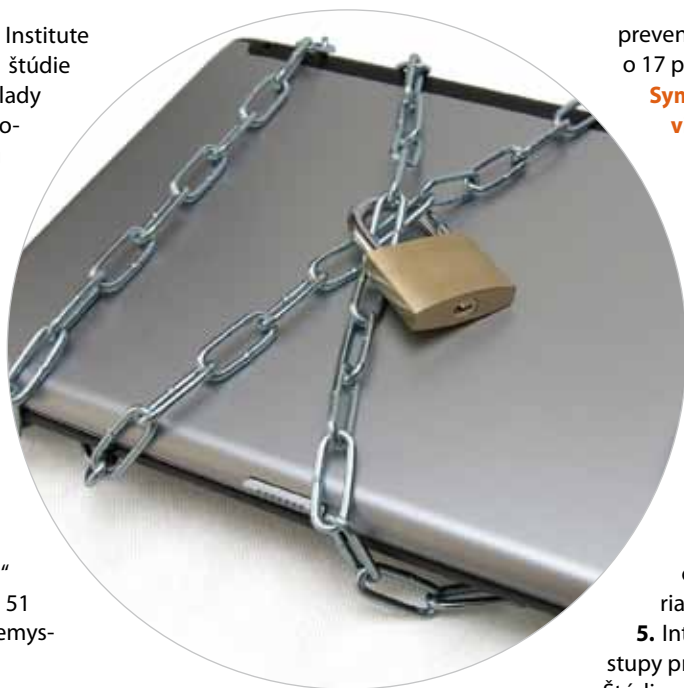
Náklady spojené s únikom dát každoročne rastú

Štúdia „Náklady spojené s únikom dát“ sponzorovaná spoločnosťou Symantec upozorňuje, že konkurenčný tlak a kybernetické útoky nútia firmy reagovať rýchlo a s vyššími nákladmi.

Symantec Corp. a Ponemon Institute zverejnili výsledky výročnej štúdie za rok 2010 s názvom „Náklady spojené s únikom dát v Spojených štátoch“, podľa ktorej rastú náklady spojené s únikom dát už piaty rok za sebou. Priemerné náklady spojené s únikom dát vzrástli na 7,2 miliónov dolárov a priemerné náklady za jeden ohrozený záznam na 214 dolárov, čo je podstatný nárast pri porovnaní s 204 dolármi v roku 2009. Štúdia tiež uvádza, že rovnako ako v minulom roku spoločnosti potrebujú reagovať na únik dát rýchlo, čo zvyšuje náklady. Šiesty ročník štúdie Ponemon, „Náklady spojené s únikom dát“ vychádza zo skutočných únikov dát 51 amerických firiem z 15 rôznych priemyslových odvetví.

Najdôležitejšie zistenia prieskumu:

- Pri rýchlej reakcii sú náklady spojené s únikom dát o 54 percent vyššie než pri pomalejšej reakcii. Až 43 percent spoločností zistilo škody do jedného mesiaca od zistenia úniku, čo je o 7 percent viac ako v roku 2009. Vlni bola pri rýchlej reakcii cena na únik dát za jeden záznam 268 dolárov, čo je o 22 percent viac ako v roku 2009. Pri pomalejšej reakcii bola cena za jeden záznam 174 dolárov, čo je o 11 percent menej oproti roku 2009.
- Škodlivé alebo kriminálne útoky sú najdrahšie a ich počet rastie. V 31 percentách prípadov išlo o škodlivý alebo kriminálny čin, a to je o 7 percent viac ako v roku 2009. V priemere to predstavovalo 318 dolárov za jeden záznam, a to je o 43 percent viac ako v roku 2009.
- Nedbalosť zostáva najčastejšou hrozbou. Počet únikov spôsobených nedbalosťou vzrástol o jedno percento na 41 percent a priemerne sú náklady 196 dolárov na jeden záznam, a to je nárast 27 percent od roku 2009. Tento trend by mal slúžiť ako varovanie, že spoločnosti musia venovať veľkú pozornosť výberu zamestnancov a partnerov v súlade s bezpečnostnou politikou.
- Firmy sú ostražitejšie pri prevencii zlyhania

systému. Zlyhanie systému kleslo od roku 2009 o 9 percent na 27 percent v roku 2010. Tento trend naznačuje, že spoločnosti viac využívajú prevenciu a zmiernenie únikov prostredníctvom nových bezpečnostných technológií a dodržiavaním bezpečnostných politík a právnych predpisov.

- Náklady spojené s únikom dát stále rastú. Priemerné firemné náklady spojené s únikom dát vzrástli počas roku 2010 na 7,2 miliónov dolárov, čo je nárast o 7 percent z 6,8 milióna dolárov z roku 2009. Náklady spojené s únikom dát rastú každý rok už od roku 2006. Náklady spojené s únikom dát sa v roku 2010 vyšplhali v priemere na 214 dolárov za jeden ohrozený záznam, čo je o 10 dolárov (5 percent) viac oproti predchádzajúcemu roku.
- Šifrovanie a ďalšie technológie sa stávajú stále obľúbenejšími nástrojmi nápravy po úniku dát, ale najobľúbenejšie sú ešte stále osvetové programy a vzdelávanie. Až 63 percent respondentov využíva vzdelávanie a osvetové programy po úniku dát, čo je o 4 percentá menej oproti roku 2009. Šifrovanie je druhým najčastejším opatrením (61 percent) v dôsledku úniku dát. Šifrovanie a

prevencia straty dát (DLP) sú obľúbenejšie o 17 percent oproti roku 2008.

Symantec odporúča spoločnostiam zaviesť základné osvedčené postupy bez ohľadu na to, či už došlo k úniku dát alebo nie:

1. Identifikovať a kvalifikovať dôverné informácie pomôže vyhodnotiť riziká
2. Vzdelávať zamestnancov v oblasti ochrany informácií a bezpečnostných postupov a viesť ich k zodpovednosti
3. Nasadenie technológií prevencie straty dát, ktoré umožňujú dodržiavanie a vynútenie bezpečnostnej politiky
4. Proaktívne šifrovať notebooky, čo minimalizuje následky straty zariadení

5. Integrovať do firemných procesov postupy pre ochranu informácií

Štúdia sponzorovaná spoločnosťou Symantec, ktorú nezávisle realizoval Ponemon Institute berie do úvahy celý rad obchodných nákladov, vrátane výdavkov na detekciu, oznámenie a následné reakcie. Štúdia tiež analyzuje ekonomický dopad úniku dát alebo dopad na zíženie dôvery zákazníkov.

Štúdia „Náklady spojené s únikom dát“ vznikla z podrobnej analýzy 51 prípadov úniku dát s rozsahom takmer 4 200 až 105 000 záznamov. Podľa nej spolu priamo súvisia počet stratených záznamov a náklady na incident. Analyzované spoločnosti pôsobia v 15-tich rôznych odvetviach, vrátane financií, maloobchodu, zdravotníctva, služieb, vzdelávania, technológií, výroby, výskumu, dopravy, spotrebného tovaru, ubytovania a voľného času, médií, farmaceutického priemyslu, komunikácií a energetiky.

Spoločnosti môžu vyskúšať kalkulátor spoločnosti Symantec pre výpočet rizika úniku dát a analyzovať svoje vlastné riziko. Kalkulačka vychádza z trendov posledných šiestich rokov a zohľadňuje veľkosť spoločnosti, odvetvie, lokáciu a bezpečnostné postupy a podľa toho urobí odhad nákladov na únik jedného záznamu a celkové náklady pre spoločnosť.

Zdroj: Symantec ●

Elektronický podpis šetrí čas a zvyšuje bezpečnosť

Aj vy patrite k tým, ktorým ide na nervy chodenie po úradoch, aby ste vyplnili tlačivo a opäť sa tam vrátili podať ho? Elektronický podpis môže túto situáciu zmeniť. Namiesto cesty na úrad postačí zapnúť svoj počítač.

Na to, aby ste mohli používať digitálny podpis, potrebujete kľúč, ktorý je uložený na čipovej karte alebo tokene (USB kľúči), a softvér. Kým kľúč si musíte kúpiť, softvér je na verejných pracoviskách k dispozícii bezplatne. Digitálny podpis je vlastne šifrovaný kľúč, priradený konkrétnej osobe. Certifikačná autorita po vyplnení žiadosti skontroluje údaje vo vašom občianskom preukaze a za poplatok vám vystaví kľúč. Práve ona zodpovedá za to, že pri každom podpise je možné overiť vašu identitu. Bratislavská regio-

nálna komora SOPK je takouto registračnou autoritou, ktorá je oprávnená vykonávať certifikačné činnosti a poskytovať akreditované certifikačné služby v zmysle zákona o elektronickom podpise a súvisiacej platnej legislatívy SR.

Pojem elektronický podpis je vymedzený v § 3 zákona o elektronickom podpise a ten ho definuje ako informáciu pripojenú alebo inak logicky spojenú s elektronickým dokumentom, ktorá musí spĺňať základné požiadavky:

- nemožno ju efektívne vyhotoviť bez znalosti súkromného kľúča a elektronického dokumentu,
- na základe znalosti tejto informácie a verejného kľúča, patriaceho k súkromnému kľúču použitému pri jej vyhotovení možno overiť, že elektronický dokument, ku ktorému je pripojená alebo je s ním inak logicky spojená, je zhodný s elektronickým dokumentom použitým na jej vyhotovenie,
- obsahuje údaj, ktorý identifikuje podpisovateľa.

Pre zaručený elektronický podpis (ZEP) zákon vyžaduje splnenie všetkých požiadaviek uvedených pre elektronický podpis a navyše musí spĺňať požiadavky podľa § 4 zákona o elektronickom podpise:

- je vyhotovený pomocou súkromného kľúča, ktorý je určený na vyhotovenie ZEP,

- možno ho vyhotoviť len s použitím bezpečného zariadenia na vyhotovovanie elektronického podpisu,

- spôsob jeho vyhotovovania umožňuje spoľahlivo určiť, ktorá fyzická osoba zaručený elektronický podpis vyhotovila,

- na verejný kľúč, patriaci k súkromnému kľúču použitému na vyhotovenie ZEP, je vydaný kvalifikovaný certifikát.

ZEP zaručuje najmä:

autentifikáciu - zabezpečuje jednoznačnú identifikáciu osoby, ktorá dokument podpisuje,

integritu - zaručuje, že poslaný dokument sa dostal k adresátovi v nezmenenej podobe,

nepopierateľnosť - znemožňuje odosielateľovi poprieť, že on poslal daný dokument.

Zaručený elektronický podpis umožňuje bezpečnú komunikáciu tak na úrovni verejnej – s obchodným registrom, daňovým úradom, sociálnou a zdravotnou poisťovňou, colnou správou, so súdmi a onedlho aj so živnostenským úradom, či katastrom nehnuteľnosti, ako aj na úrovni súkromnej.

Zaručený elektronický podpis, ktorý slúži na podpisovanie elektronických dokumentov, sa úspešne začína presadzovať už aj na Slovensku, pričom významným krokom v ostatnom čase bola novela Občianskeho súdneho poriadku, ktorá umožnila elektronické po-

dávanie žalôb a iných súdnych podaní podpísaných zaručeným elektronickým podpisom. Takéto podania nie je potrebné dopĺňať papierovou verziou. Súdy majú zriadenú elektronickú podateľňu, ktorá vygeneruje potvrdenku, podpísanú zaručeným elektronickým podpisom súdu s časom prijatia podania a elektronicky odošle odosielateľovi.

Na úradoch nasadzovaný softvér QSign je prvým riešením, ktoré funguje bez pripojenia k internetu a s jeho využitím môžete podpísať súbory vytvorené v kancelárskom balíku, alebo ľu-

bovoľný formulár, ktorý bol pre štátnu správu pripravený. I keď je nábeh eGovernmentu zatiaľ pomalý, úrady si nový systém QSign pomaly osvojujú.

Objem elektronickej komunikácie je zatiaľ malý, analýzy však ukázali, že vybavovanie stránok je rýchlejšie a efektívnejšie. Ak použijete pri komunikácii niektorý z certifikovaných systémov, úrad bude schopný vaše podanie spracovať. Výnimkou sú organizácie, ktoré používajú svoj vlastný komunikačný systém, ktorý je zväčša dostupný bezplatne.

Zaručený elektronický podpis vybavíte na počkanie v regionálnej komore SOPK. ZEP sa vydáva na osobu (nie na firmu), ale poplatok za vydanie môže uhradiť vaša firma. Na jeho vybavenie stačia dva doklady totožnosti (napr. OP a vodičský preukaz). Vlni vydala Bratislavská regionálna komora SOPK 111 kvalifikovaných certifikátov, v tomto roku sa očakáva zvýšený záujem o túto službu aj preto, že od 1. januára 2011 sa musia všetky prepravy tovarov podliehajúcich spotrebnej dani a prepravované v režime pozastavenia dane uskutočňovať elektronicky v rámci EMCS.

Informácie o ZEP a EP získate aj na www.ba-sopk.sk, alebo na špecializovaných seminároch k tejto téme, ktoré komora pravidelne organizuje.

Ing.Miroslav Zimek ●

Zlepšujeme váš biznis

Nechceli by ste, aby váš biznis fungoval ideálne? Čo tak dostávať za primeranú investíciu IT služby na špičkovej úrovni poistené vysokou návratnosťou? Myslíte si, že to nie je možné? Mýlite sa. Riešenie Instant-On Enterprise spoločnosti Hewlett-Packard Slovakia, s.r.o. (HP) vám to všetko umožní. S generálnym riaditeľom HP Slovakia Martinom Kubalom sme sa porozprávali nielen o ideáloch v IT priemysle.

? Hovoríme o ideáloch. Ako teda v predstavách IT firmy ako je HP vyzerá ideálny podnik?

Ideálny podnik disponuje ideálnym, flexibilným prostredím, ktoré sa dokáže prispôbiť meniacemu sa dopytu okamžite a z ktoréhokoľvek miesta siete. Aby to bolo možné, musí to byť živá, neustále rastúca platforma, v rámci ktorej je všetko prepojené. Takýto ideálny stav nazývame v HP Instant-On Enterprise. Je to integrované riešenie založené na širokom portfóliu HW, SW, služieb a „know-how“ HP, ktoré dáva firmám a úradom potrebné nástroje na transformáciu, zabezpečenie a optimalizáciu prevádzky. Spoločnosť HP túto službu úspešne poskytuje už dnes a jej nesporné výhody (rýchlejšie nasadzovanie nových služieb, znižovanie počtu IT pracovníkov) sprístupňuje všetkým svojim klientom. Pre zavedenie tohto technologického riešenia je však nevyhnutná transformácia k niečomu, čo označujeme pojmom cloud computing.

? Znie to výborne, no väčšina podnikov v súčasnosti netuží zvyšovať svoje náklady. Je možné prejsť na „cloud“ a využívať Instant-On aj za takýchto podmienok?

Je celkom prirodzené, že žiaden podnik netuží vraziť zbytočne tisíce eur do niečoho, keď dopredu nevie, či mu to prinesie želaný výnos. Preto predpokladám, že spoločnosti na začiatku budú fungovať v hybridných prostrediach zložených z tradičných prístupov s postupne rastúcim podielom zásadne nových technológií. Samozrejme, samotný prechod na cloud je náročný, vyžaduje zásadnú reorganizáciu IT. Ale keď vďaka nemu dokázate profitovať na rýchlosti, efektívnosti a bezpečnosti IT, tak prečo nie?

? Službu Instant-On poskytujete na Slovensku ako prví. Aký typ zákazníka toto technologické riešenie v súčasnosti využíva?

Výhody Instant-On ako prvé objavujú malé a stredné podniky, pretože vedľa lepšie zvažujú pomer rýchleho, flexibilného a bezpečného prostredia s cenou a želanou návratnosťou. Preto nevidím dôvod, prečo by si takáto firma radšej inštalovala ERP prednostne vo svojom dátovom centre, keď túto službu môže stiahnuť z ktoréhokoľvek miesta siete a to za omnoho nižšie náklady. Pri veľkých podnikoch počítame s hybridnými riešeniami, a tak im s našimi partnermi poskytujeme úplne nové riešenia. Navyše, prijali sme zásadu neposkytovať outsourcingové ponuky bez toho, aby podnik nevyužíval princípy cloudového riešenia. Samozrejme, vidíme veľké možnosti uplatnenia najmä v štátnej a verejnej správe, kde by implementácia Instant-On dokázala skvalitniť a zefektívniť služby občanom.

? Slovensko je konzervatívny štát a občania majú často strach z nových vecí a inovácií...

Spoločnosť HP je na Slovensku priekopníkom v eGovernment aktivitách a teda za tých pár

rokov skúseností už vieme ako pristupovať k slovenskému trhu. Niekoľkokrát sme podnikli zásadné kroky k urýchleniu a zjednodušeniu komunikácie na úrovni štátnej správy. Ako príklady môžeme spomenúť nasadzovanie ERP a BW systémov pre ministerstvá, projekt Štátnej pokladnice či elektronické ID karty. A predstavte si, že rovnako ako vo svete, aj u nás by sme v krátkodobom horizonte mohli fungovať bez rôznych zložiek, spisov a bez nekončiacich vyplňaní formulárov. Nie je vám tá predstava sympatická? Mne rozhodne áno. Aj preto sa v súčasnosti zameriavame stále viac na mestá a obce.

? Akým spôsobom urýchlí cloud komunikáciu v mestách a obciach?

DCOM, Dátové centrum obcí a miest, funguje na rovnakých princípoch ako české riešenie Virtuos pre plzenský kraj, ktoré u susedov úspešne spustili už minulý rok. Občanom zabezpečí kompletnú elektronizáciu služieb na úrovni miest a obcí, konkrétne vďaka DCOM bude občan prepojený s informačnými systémami štátnej správy a vyhne sa klasickému „papierovému“ prostrediu a hodiny, ktoré by inak strávil na úrade, bude môcť využiť inak. Pre obce a mestá DCOM zabezpečí vnútornú agendu, prevádzkovanie aplikácií, infraštruktúry, zálohovanie dát, ktoré má v kompetencii samotné mesto. Takto je možné zvýšiť kvalitu služieb, udržiavať transparentnosť vo výkone správy a aj optimalizovať náklady na obstarávanie a prevádzku elektronických služieb.

? O HP sa v poslednej dobe hovorí nielen kvôli službám, ale aj preto, že v bratislavskom kraji sa vám darí znižovať nezamestnanosť. Vraj v súčasnosti zamestnávate až šesť ľudí denne...

Áno, skutočne, je to pravda. Tento rok by sme mali presiahnuť hranicu dvetisíc zamestnancov, čo predstavuje stonásobenie stavu HP pracovníkov za ostatných 15 mesiacov. Som hrdý nato, že zamestnávame kvalitných, vysokošpecializovaných IT pracovníkov s vysokou pridanou hodnotou, ktorí sa na Slovensku hľadajú naozaj veľmi ťažko a preto sme ich nútení získavať aj z okolitých štátov. Preto je úplne normálne, že HP Slovakia zamestnáva ľudí napríklad z Egypta. Veľmi veľa si však slubujeme od zintenzívnenej spolupráce so slovenskými univerzitami, kde sa snažíme cielene vzdelávať študentov, ktorí by po absolvovaní škôl mohli tento dopyt po špecializovaných pracovníkoch v IT sektore zaplniť. ●

Pohodlie víťazí nad

Napriek vážnym obavám o súkromie a bezpečnosť údajov, ľudia na celom svete rýchlo prijímajú mobilný internet ako ľahký a pohodlný spôsob vykonávania každodenných transakcií, vrátane bankovníctva a nákupov, zistil globálny prieskum KPMG.

V porovnaní s obdobím len šesť mesiacov, celosvetový podiel respondentov, ktorí používali svoj mobilný prístroj na bankové transakcie, sa takmer zdvojnásobil, pričom stúpol z 19 na 46 percent, zatiaľ čo podiel respondentov, ktorí ho využívali na nákup tovarov a služieb, sa zvýšil z 10 percent na 28 percent.

Lídrmi tohto prudkého nárastu sú najrýchlejšie sa rozvíjajúce ekonomiky sveta. V Číne 77 percent respondentov používa svoje mobilné telefóny na bankovníctvo a 44 percent na maloobchodné transakcie, pričom v Indii 38 percent respondentov používa mobilné telefóny na nákupy a 43 percent na finančný biznis.

Súkromie je problém pre 9 z 10 zákazníkov

Napriek rastúcej informovanosti o mobile commerce sa mnohí čínski a indickí zákazníci stále veľmi obávajú, že vystavujú riziku svoje súkromie, pričom tie isté obavy majú aj ľudia takmer na celom svete.

Viac ako 90 percent respondentov v Južnej Kórei, Francúzsku, Južnej Afrike, na Slovensku, v Rumunsku, Brazílii a Rusku, ako aj v Indii a Číne, uviedlo, že sa obávajú o súkromie a bezpečnosť na internete, pričom v mnohých prípadoch sú ich obavy väčšie ako pred 18 mesiacmi. Respondenti v Českej republike a v Holandsku sú v tejto otázke najpokojnejší, ale aj tu viac ako sedem z 10 respondentov uviedlo, že je to dôvod na obavy.

Tieto poznatky vyplývajú zo štvrtého vydania pravidelného prieskumu s názvom "Zákazníci a konvergencia IV", ktorý zisťuje, ako zákazníci využívajú technológiu. Tento prieskum uskutočňuje globálna kancelária KPMG pre informácie, komunikácie a zábavu. Správa z roku 2010, ktorá pokrýva 22 krajín, vychádza zo skúmania každodenného používania mobilnej a počítačovej technológie u viac ako 5 600 ľudí.

"V porovnaní s našim posledným prieskumom, ktorý vychádzal z údajov z konca roku 2008, prieskum z roku 2010 preukázateľne zistil, že mobilný internet rýchlo otvára celkom nový globálny trh," povedal Gary Matuszak, globálny vedúci kancelárie pre informácie, komunikácie a zábavu. "Zistili sme, že ľudia sú čoraz ochotnejší platiť za obsah vysokej hodnoty. Organizácie, ktoré poskytujú vysokokvalitný materiál nápaditým a uživa-

teľsky príťažlivým spôsobom, budú schopné vytvárať významné výnosy."

"Zákazníci však najviac vnímajú nedostatok súkromia a slabú bezpečnosť a môžu tak brzdiť ďalší rozvoj internetu ako komerčného nástroja. Zákazníci na celom svete zastávajú názor, že riešenie týchto otázok je spoločnou zodpovednosťou poskytovateľov týchto služieb, ktorí by mali zlepšovať systémy a zabezpečiť väčšiu prehľadnosť svojich správ o otázkach bezpečnosti, a regulačných orgánov, ktoré by mali zaviesť také nástroje na ochranu súkromia a bezpečnosti, ktoré riešia nové výzvy vyplývajúce z rozvoja mobilnej technológie."

Viac ľudí je ochotných platiť

Veľkou výzvou pre poskytovateľov obsahu je otázka, ako premeniť svoju prítomnosť na internete na výnosy, ale výsledky tohto prieskumu ukazujú, že zákazníci si už asi zvykajú na to, že by mali platiť za niečo, čo využívajú.

V celosvetovom prieskume 43 percent respondentov uviedlo, že sú teraz ochotní platiť za prístup k často používanému online obsahu. V krajinách Ázie a Tichomorja toto číslo vzrástlo na 59 percent, pričom Čína a India sú jasní globálni lídri so 63 resp. 65 percentami. Najmenej ochotní platiť sú zákazníci v Holandsku, len 6 percent, za ktorým nasleduje

bezpečnosťou

Írsko s 12 percentami, Kanada s 15 percentami a Nemecko so 17 percentami.

Pokiaľ ide o ľudí, ktorí sú ochotní platiť za prístup, najobľúbenejším druhom obsahu, za ktorý by ľudia platili, je video, ktoré zvolilo 56 percent respondentov, a hudba, za ktorú by bolo ochotných platiť 53 percent ľudí. Platná hudba je osobitne obľúbená medzi mladými ľuďmi, pričom 61 percent ľudí vo veku 16-24 rokov hovorí, že by boli ochotní platiť.

Akceptácia reklamy sa zvyšuje

Taktiež sa zdá, že zákazníci sú ochotnejší akceptovať reklamu, aj keď tu existuje jasný rozdiel medzi reklamou v počítači a na mobilnom zariadení. Pre jasnú väčšinu (56 percent) sú v poriadku reklamy v ich počítačoch, ale len 42 percent by ich akceptovalo vo svojich mobilných zariadeniach.

Väčšina by tiež radšej videla reklamy prispôbené ich konkrétnym záujmom a aktivitám, pričom takmer šiesti respondenti z desiatich (58 percent) uviedli, že by boli ochotní povoliť sledovanie ich používania internetu a informácií o ich osobnom profile, ak by to viedlo k nižším nákladom.

Najviac naklonení online sledovaniu sú Maďari, z ktorých takmer 80 percent uviedlo, že by to akceptovali. Za nimi nasledujú Brazílčania so 72 percentami a India so 65 percentami. Najmenej nadšení sú Poliaci s 30 percentami, Holanďania s 37 percentami a Kanadania so 42 percentami.

„Na prvý pohľad sa môže zdať, že tieto výsledky sú v rozpore s našimi zisteniami o súkromí a bezpečnosti,“ uviedol Pavol Adamec, vedúci pre komunikácie a médiá v KPMG Slovensko, „ale existuje jasný rozdiel v tom, ako zákazníci vnímajú nekontrolované používanie osobných údajov a ich riadne regulované použitie. Vidia určitú hodnotu v tom, že umožnia poskytovateľom služieb prístup k informáciám, potrebným pre služby, ktoré sú viac šité na mieru, ale sú ochotní urobiť tak len vtedy, ak sú riziká kontrolované a čo je najdôležitejšie, ak z toho pre nich vyplýva nejaká hodnota.“

Región Ázie a Tichomoria je lídrom v používaní mobilnej technológie

V celej správe sa objavujú pozoruhodné rozdiely medzi používaním internetu a prístupom ľudí v krajinách Ázie a Tichomoria a v krajinách Európy a Ameriky, pričom je oveľa pravdepodobnejšie, že zákazníci v Ázii a Tichomorí budú veľmi často používať mobilné online služby. Dokonca aj v Európe existuje jasný rozdiel medzi západoeurópskymi krajinami a krajinami strednej a východnej Európy.

Prieskum zahŕňal tieto krajiny:

Austrália	Holandsko
Brazília	Poľsko
Kanada	Rumunsko
Čína	Rusko
Česká republika	Slovensko
Francúzsko	Južná Afrika
Nemecko	Južná Kórea
Maďarsko	Španielsko
India	Švédsko
Írsko	Spojené kráľovstvo
Japonsko	Spojené štáty

„Domnievame sa, že to súvisí s rozdielmi v infraštruktúre, keďže Severná Amerika a Západná Európa majú rozsiahle a vysoko rozvinuté drôtové a bezdrôtové siete, zatiaľ čo ostatné krajiny, ktoré neinvestovali také veľké prostriedky do drôtovej technológie, preskočili túto fázu a prechádzajú priamo na bezdrôtovú mobilnú technológiu,“ povedal Pavol Adamec. „U zákazníkov, ktorí v súčasnosti majú pevné pripojenie, však nevidíme žiadne náznaky, že by sa ho chceli vzdať. V celosvetovom meradle 84 percent respondentov uviedlo, že stále majú pevnú linku, aj keď ju teraz využívajú hlavne na internetové pripojenie, a nie na telefonické hovory.“

Rôznorodé výsledky pri službách cloud computing

Predvídajúci ďalší významný krok v online obchodovaní, prieskum zisťoval, ako zákazníci

„Zákazníci a konvergencia IV“ je štvrtý pravidelný globálny prieskum využívania technológie zákazníkmi, ktorý uskutočnila kancelária KPMG (A) pre globálne informácie, komunikácie a zábavu. Online dotazník vyplnilo spolu (A) 5,627 respondentov z 22 krajín na jar 2010 (na Slovensku a v Českej Republike sa uskutočnil telefonický prieskum).

Všetci respondenti museli vlastniť mobilný telefón alebo PDA [personal digital assistant, vreckový počítač]. Otázky sa týkali každodenného používania mobilnej a počítačovej technológie, za aký obsah by boli ochotní platiť, ich prístupu k reklame a sledovaniu, ako jednotlivci používajú internet, primeraného uchovávanie a používania osobných identifikovateľných informácií a využívania služieb cloud computing. Dáta boli vážené na základe odhadov základne používateľov mobilných telefónov v každej skúmanej krajine.

využívajú služby cloud computing [poskytovanie služieb a programov uložených na serveroch na internete, pričom používatelia k nim môžu pristupovať napríklad pomocou webového prehliadača]. Dve tretiny respondentov (66 percent) uviedli, že v súčasnosti využívajú služby cloud computing, vrátane ukladania dát do pamäte a zdieľaných aplikácií. Jedna pätina uviedla, že už majú uložené osobné, zdravotné a finančné informácie vo virtuálnom mračne.

Existujú však významné rozdiely v penetrácii služieb virtuálneho mračna v jednotlivých krajinách. Napríklad v Španielsku 89 percent respondentov uviedlo, že používajú tieto virtuálne technológie. V Južnej Afrike je toto číslo 79 percent. Na druhej strane si tieto služby osvojila len polovica (51 percent) zákazníkov v Spojených štátoch a v Nemecku ich využíva skromných 27 percent používateľov.

„Hlavnými prekážkami širšieho využívania služieb cloud computing je malá informovanosť a nedostatok pocítovanej potreby,“ povedal Gary Matuszak. „Zdá sa, že neexistujú žiadne významné predsudky voči používaniu vzdialených aplikácií namiesto aplikácií, ktoré sa nachádzajú vo vašom počítači. Ak bude možné prekonať problémy spojené so súkromím a bezpečnosťou k spokojnosti zákazníkov, je veľmi pravdepodobné, že tento nový, pohodlný a vysoko efektívny kanál pre dodávanie informácií a služieb bude hrať hlavnú úlohu v ďalšom rozvoji globálneho trhu.“ ●

GPS má aj po desiatich rokoch veľký potenciál rozvoja

Jedno stlačenie tlačidla pred desiatimi rokmi všetko zmenilo. Jedno jediné stlačenie tlačidla v noci z 1. na 2. mája 2000, nariadené prezidentom osobne. Bill Clinton tak ukončil umelé šumenie, ktoré malo predtým skresľovať signály satelitov Global Positioning Systems (GPS). Táto takzvaná „Selective Availability“ bola zriadená vládou USA, aby tak sťažila funkčnosť nepriateľských zbraňových systémov. Clintonove rozhodnutie vypnúť rušivý signál GPS napomohlo konečnému prerazeniu mobilnej satelitnej navigácie.

Dynamický rozvoj navigácie

Dnes je navigácia špičkový technologický produkt a mnohí ľudia si už bez nej nevedia predstaviť život. Jej možnosti však napriek tomu ešte nie sú vyčerpané: „Satelitná navigácia ponúka napriek priekopníckym vynálezom predchádzajúcich desaťročí ešte veľký potenciál rozvoja“, hovorí Johannes Angenvoort, výkonný viceprezident pre vývoj u hamburského špecialistu na navigácie - spoločnosti NAVIGON. „Pretože existuje ešte veľa priestoru.“ Podľa jednej štúdie EÚ komisie tak bude celosvetový trh so satelitnou navigáciou činiť v roku 2025 236 miliárd eur. V roku 2005 činil objem trhu 60 miliárd eur.

História satelitnej navigácie začala už 40 rokov predtým ako Bill Clinton zrušil rušivý signál GPS. V roku 1960 do vesmíru vyštartovala prvá navigačná družica Transit 1B. Táto udalosť vyznačila štartovací bod vojenského námorného navigačného satelitného systému, ktorý vyvinulo námorníctvo USA pre navigáciu rakiet. Pretože tento pioniersky systém nebol schopný určiť dostatočne presne polohy, zaviedlo Ministerstvo obrany USA v

osemdesiatych rokoch jeho nasledovníka. Global Positioning System (GPS) sa dodnes používa na určenie polohy.

24 satelitov na šiestich obežných dráhach

Hoci bola satelitná navigácia už v roku 1983 uvoľnená na civilné použitie, profitovali z nej predovšetkým prepravné a telekomunikačné podniky. Vystali tak šance aj pre vedu a predovšetkým pre vývojárov. Kvôli rušivému signálu armády USA sa však polohy dali určiť menej presne, ako to bolo v skutočnosti technicky možné. S odchýlkou cca 100 metrov preto poskytovala GPS technológia ešte podstatne nepresnejšie údaje ako sú dnes vodiči áut zvyknutí. Napriek tomu bola už v čase pred Clintonovým rozhodnutím priekopnícka. „Predovšetkým v deväťdesiatych rokoch boli položené dôležité míľniky pre neskorší razantný vývoj“, hovorí expert na navigáciu Angenvoort. Spoločnosť NAVIGON napríklad v roku 1996 uviedla na trh prvú dynamickú GPS navigáciu, „autopilota“. O štyri roky neskôr prišiel prvý mobilný navigačný systém pre vreckový počítač P1. „Vylepšenie GPS signálu v roku 2000 bolo potom podnetom pre mobilné navigačné aplikácie, aké poznáme dnes.“

Aktuálny stav navigácie

Takže vývojári navigačných prístrojov mohli začať naplno využívať technické možnosti satelitnej techniky. V medziobdobí sa urobilo veľa: Boli vyvinuté čoraz výkonnejšie navigačné riešenia na báze GPS. Medzitým dokážu prístroje siahnuť pri plánovaní trasy dokonca aj po informáciách v reálnom čase z internetu: či už ide o aktuálne správy o

Tri body pre určenie polohy

Pre lokalizáciu prijímača GPS sú potrebné tri satelity*. Aby bol tento počet k dispozícii v každom čase na každom mieste, krúži okolo Zeme 24 vo výške viac ako 20.000 kilometrov satelitov a niekoľko rezervných satelitov. Satelity bez prerušenia vysielajú signál so svojou aktuálnou polohou a časom. Prijímač GPS zisťuje pomocou zabudovaných hodín trvanie signálu a môže tak vypočítať svoju vlastnú polohu a rýchlosť. Pomocou merania vzdialenosti troch bodov, takzvanej trilaterácie, sa dá presne určiť poloha. Signál prvého satelitu zisťuje polohu prijímača na stupni zemepisnej dĺžky, zatiaľ čo druhý identifikuje príslušný stupeň zemepisnej šírky. Pretože hodiny integrované v prijímači nie sú dostatočne presné, aby presne merali trvanie signálov, zisťujú sa pomocou tretieho satelitu chyby pri výpočte trvania a tak sa určuje presná poloha.

* Toto platí pre určenie v dvojrozmernom priestore. Ak sa má určiť navyše aj tretí rozmer, napr. výška letu lietadla, sú potrebné minimálne štyri satelity.

dopravných zápchach, podporu pri hľadaní parkovacieho miesta alebo prepojenie s priateľmi. Medzičasom už patrí GPS prijímač k štandardnej výbave aj v mnohých smartfónoch.

Spôľahlivosť je najdôležitejšie kritérium

Napriek mnohým inovatívnym vynálezom je budúcnosť satelitnej navigácie aj 50 rokov po štarte prvej navigačnej družice Transit 1B nádejná: V roku 2013 sa má uviesť do prevádzky európska obdoba amerického GPS systému. „Galileo“ je spoločný projekt Európskej únie a Európskej vesmírnej agentúry (ESA) ako aj rôznych mimoeurópskych štátov ako Čína alebo Saudská Arábia. Systém sa podobá americkému GPS, bude však pravdepodobnejšie pracovať ešte presnejšie s minimálnymi odchýlkami od štyroch metrov po niekoľko centimetrov. Najdôležitejšie kritérium, ako hovorí expert na navigáciu Angenvoort, zostane aj v budúcnosti spoľahlivosť navigačných systémov: „Popri čo najpresnejšom určení miesta je pre NAVIGON v popredí predovšetkým spoľahlivá disponibilita navigácie. Okrem toho neustále pracujeme na tom, aby sme naše aplikácie vytvorili pomocou satelitnej techniky ešte pružnejšie a komfortnejšie.“ Tak momentálne pracuje NAVIGON vo výskumnom projekte „Sister“ na tom, aby sa umožnili Live aktualizácie máp a aktualizácie špeciálnych cieľov prostredníctvom satelitného signálu. ts ●

PRÁVNA PORADŇA

Uzavrel som s obchodným partnerom zmluvu, ktorej predmetom bolo zapožičanie hliníkových pojazdných lešení, ktoré potreboval na zabezpečenie rekonštrukčných prác. Dané hliníkové lešenie zabezpečuje pre nás istá nemecká firma a objednávky je potrebné zasielať v 3-mesačnom predstihu a rovnako je potrebné vopred zaplatiť 30% sumy za prenájom. V rovnakom duchu sme podpísali zmluvu s našim obchodným partnerom, ktorý si lešenia objednal. Faktúru, ktorú sme vystavili však zaplatil len čiastočne, s odôvodnením, že ostatné zaplatí ako náhle bude môcť, čo ale neurobil a tesne pred termínom dodania lešenia, zrušil svoju zákazku a trval na tom, že došlo k zmareniu účelu zmluvy podľa ustanovení Obchodného zákonníka, lebo o svoju zákazku na rekonštrukciu nakoniec nedostal. My sme museli zrušiť objednávku pár dní pred dodaním, ale tých 30%, čo sme zaplatili nám nebude vrátené, lebo sa to považuje podľa zmluvy za storno poplatok. Naš obchodný partner však nechce doplatiť sumu, ktorú ešte na základe vystavenej zálohovej faktúry nezaplatil, argumentuje zmarením účelu zmluvy. Jedná sa v tomto prípade o zmarenie

zmluvy podľa Obchodného zákonníka a čo pre nás z toho vyplýva? Mám nárok na doplatenie rozdielu zálohy?

Zmarenie účelu zmluvy upravuje ustanovenie § 356 Obchodného zákonníka, ktorý hovorí „ak sa po uzavretí zmluvy zmarí jej základný účel, ktorý bol v nej výslovne vyjadrený, v dôsledku podstatnej zmeny okolností, za ktorých sa zmluva uzavrela, môže strana dotknutá zmarením účelu zmluvy od nej odstúpiť.“ Avšak za zmenu okolnosti sa určite nepovažuje zmena majetkových pomerov ani zmena hospodárskej alebo trhovej situácie. Čiže v prípade Vášho obchodného partnera sa nemôže jednať o zmarenie účelu zmluvy, ale ide o jej porušenie. Teraz záleží od znenia Vašej vzájomnej zmluvy, či môžete okrem nezaplatenej čiastky zo zálohovej faktúry a úrokov z omeškania požadovať aj nejakú zmluvnú pokutu, to však len v prípade, ak to máte v zmluve ošetrované a tiež máte nárok žiadať náhradu škody, ktorá Vám preukázateľne vznikla.

Len pre doplnenie informácie, ak by aj odstúpil Váš partner od zmluvy pre zmarenie účelu, bol by tiež povinný nahradiť Vám vzniknutú škodu, ktorá by Vám vznikla odstúpením od zmluvy.

D. Grznárik

FAUX PAS

Aj používanie mobilov by malo mať svoje pravidlá

Používanie mobilných komunikačných technológií sa rozšírilo do takej miery, že nás do istej miery začali obťažovať. Ľudia s mobilnými telefónmi prilepenými k uchu sú dnes každodenným obrázkom nielen v súkromí, ale až pričasto na verejnosti. Podľa jedného prieskumu, uskutočnenom v USA až 9 z desiatich dospelých Američanov tvrdí, že videlo ľudí zneužívať mobilné technológie a tri štvrtiny opýtaných je presvedčených, že „mobilné správanie sa“ je horšie ako pred rokom.

Vnímanie rušivého správania sa pri používaní mobilných technológií sa úmerne zvyšuje v závislosti na ich rozširovaní. A už nejde len o mobilné telefóny, ale aj o laptopy, či tablety. Až 92 percent opýtaných zo spomínaného prieskumu súhlasí s tým, že ľudia by mali vo väčšej miere uplatňovať zásady etického správania v súvislosti s používaním mobilných technológií.

Medzi najčastejšie a najhoršie vnímané prehrešky voči etike patrí používanie mobilných telefónov pri šoférovaní. Okrem toho, že to u nás priamo zakazuje zákon o cestnej premávke ako nebezpečné konanie za volantom, takéto správanie sa jednoducho k tejto činnosti nepatrí. Väčšine z nás nie je príjemné ani používanie mobilov na

ulici počas chôdze, pričom vyslovne obťažuje hlasný hovor, pri ktorom nás volajúci informuje o svojich súkromných či pracovných problémoch. Pritom podľa prieskumu zhruba každý piaty dospelý sa priznal nevhodnému správaniu sa a v jeho pokračovaní, pretože tak robí každý.

Túžba byť v spojení s rodinou, priateľmi a kolegami v kombinácii so zariadeniami, ktoré sú neustále zapnuté, prispieva k potrebe mať mobilné zariadenia k dispozícii celé dni od skorého rána do neskorého večera. V skutočnosti jeden z piatich dospelých aj priznáva, že kontroluje svoje mobilné zariadenia ešte pred tým, ako ráno vstane z postele.

Vďaka obrovskej možnosti výberu medzi elegantných, malých a výkonných mobilných zariadení dostupných na trhu si dnes môžu ľudia zobrať svoje mobilné zariadenie kamkoľvek so sebou a jednoducho verejne ukázať svoje technológie. Prieskum odhalil, že dospelí v USA vidia v priemere

päť „mobilných priestupkov“ každý deň a ich povaha zostáva nezmenená od prvého obdobného prieskumu v roku 2009. Najčastejším priestupkom proti mobilnej etike zostáva používanie mobilných zariadení počas šoférovania (73 %), hlasné telefonovanie na verejných miestach (65 %) a používanie mobilných zariadení počas chôdze na ulici (28 %).

Mobilná etika sa naďalej vyvíja a tu je zopár tipov:

- Praktikuje známe: Nerob iným čo nechceš, aby iní robili tebe.
- Žíte v prítomnosti: Venujte plnú pozornosť tým, s ktorými ste napríklad na stretnutí alebo na schôdzke. Bez ohľadu na to, či ste dobrí v esemeskovaní, takto určite urobíte lepší dojem.
- Ide o záležitosť okamihu. Pred vybavením telefonátu, poslaním SMS správy alebo zasláním mailu na verejnosti zvažte, či to nebudú negatívne vnímať iní. Ak čo len minimálne zapochybujete o vhodnosti svojho konania, počkajte alebo sa vzdialte.
- Porozprávajte sa s rodinou, priateľmi a kolegami o pravidlách pre používanie mobilných zariadení v súkromnom čase.
- Niektoré miesta by mali zostať naozaj súkromné – nepoužívajte mobilné zariadenie na toalete.

Redakcia

Semináre, workshopy a tréningy

6. máj 2011

Základy jednaní s klientom, zákaznikom

Lektor: PhDr. Viera Trnková, špecialista v odbore

10. máj 2011

Chemická legislatíva REACH - Klasifikácia chemických látok a zmesí

Lektor: Dr. Alena Pilváňová, samostatný konzultant, špecialista v odbore

11. máj 2011

Zákon o obaloch

Lektor: Ing. Peter Gallovič, špecialista v odbore

17. máj 2011

Ochrana osobných údajov v praxi

Lektor: Ing. Barbora Andilová, Úrad na ochranu osobných údajov SR

18. máj 2011

Leasing - účtovné a daňové aspekty

Lektor: Ing. Margita Makarová, daňový poradca, špecialista v odbore

23. máj 2011

Štyri dimenzie práce obchodníka

Lektor: Mgr. Ivan Chochuľa, špecialista v odbore

27. máj 2011

Ekonomía pre neekonómov

Lektor: Ing. Milan Oreský, PhD., EÚ v BA

31. máj 2011

Možnosti a nástroje poznávania ľudí

Lektor: PhDr. Viera Trnková, špecialista v odbore

2. jún 2011

Účasť vo verejnom obstarávaní a príprava ponuky do súťaže pri verejnom obstarávaní

Lektor: Ing. Oľga Markovičová, školiteľ Úradu pre verejné obstarávanie, špecialista v odbore

6. jún 2011

Moderné nástroje marketingovej komunikácie

Lektor: Ing. Marcel Adamčák, špecialista v odbore

7. jún 2011

Efektívna komunikácia

Lektor: PhDr. Ľubica Mižičková, špecialista v odbore

8. jún 2011

Zákon o kolektívnom vyjednávaní v praxi

Lektor: Ing. Juraj Borguľa, špecialista v odbore

Zahraničné aktivity

26. máj 2011

Kooperačné stretnutie slovenských a rakúskych podnikateľiek vo Viedni

14. jún – 17. jún 2011

Podnikateľská misia do Macedónska

Iné aktuálne ponuky

Zaručený elektronický podpis a elektronický podpis – externá registračná autorita, vykonávajúca certifikačné činnosti a poskytujúca akreditované certifikačné služby

Preverte si partnera - služba poskytuje vysoko kvalitné informácie, analýzy a správy efektívne využiteľné pre majiteľov, konateľov či TOP manažérov firiem na podporu nástrojov risk manažmentu každého podnikateľského subjektu

Vystavovanie ATA karnetov - unifikovaný colný dokument pre tranzit a dočasný dovoz tovarov do tretích krajín bez cla

Osvedčovanie o pôvode tovaru - služby pre zjednodušenie Vášho zahraničného obchodu

Klub podnikateľov Bratislavskej regionálnej komory a Klub mladých podnikateľov – tematické klubové stretnutia členov BRK SOPK

Nové obchodné príležitosti v Grécku

Bratislavská regionálna komora pripravuje v spolupráci s obchodným radcom v Grécku Vladislavom Orosom obchodnú misiu do jedného z priemyselných centier Grécka – Thessaloniky v dňoch 11. – 14.9.2011. Kooperačné stretnutia sú pripravované v spolupráci s obchodnou komorou Thessaloniky a súčasťou podujatia bude aj návšteva medzinárodnej výstavy Thessaloniky International Fair T.I.F, ktorá je jednou z najvýznamnejších výstav v Grécku. Bližšie informácie sú k dispozícii na oddelení zahraničnej spolupráce BRK SOPK u Dr. Juraja Polednu (tel. 02/4829 1534).

Obchod v rytme tanga

Argentínske veľvyslanectvo vo Viedni v spolupráci s BRK SOPK pripravili na 19. mája v hoteli Panoráma na Slavíne argentínsky večer s tangom, vínom a grilovanými špecialitami, aby predstavili obchodné príležitosti v tejto juhoamerickej republike. Podujatie uvedie veľvyslanec Argentíny vo Viedni Eugenio Maria Curia, ktorý prítomným predstaví argentínsku ekonomiku a možnosti spolupráce. Okrem toho sú pripravené prednášky o exportných a importných možnostiach a investovaní na realitnom trhu. Bližšie informácie u Dr. Juraja Polednu (tel. 02/4829 1534).

BOJUJEME ZA VÁS

V rámci legislatívnej činnosti SOPK boli vypracované pripomienky k týmto návrhom zákonov:

- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony,
- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- návrh zákona o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva,
- návrh zákona o finančnej správe a o pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky v oblasti finančnej správy,
- návrh novelizácie stavebného zákona.

SOPK tiež predložila stanovisko ku:

- koncepcii reformy daňovo-odvodového systému,
  - programu stability SR na roky 2011 – 2014
- a pripomienkovala** aj problematiku oblasti implementácie operačných programov a horizontálnych priorit Národného strategického referenčného rámca.

Možnosti rozšíriť vaše podnikanie aj do Macedónska

V spolupráci s Hospodárskou komorou Macedónska organizuje Bratislavská regionálna komora SOPK slovenskú podnikateľskú misiu do Skopje. Misia sa uskutoční v období od 14. – 17. júna 2011. Toto podujatie je súčasťou projektu „Posilnenie MSP – cesta k hospodárskemu rastu a integrácii s EÚ“, ktorý zastrešuje Slovenská agentúra pre rozvoj a medzinárodnú spoluprácu. Okrem kontaktných stretnutí s podnikateľmi v Skopje je plánovaná aj návšteva a kooperačné rozhovory s firmami v meste Ohrid, ktoré leží pri známom rovnomernom jazere na juhozápade Macedónska.

Záujemcovia nájdu podrobnejšie informácie na našej webovej stránke <http://ba.sopk.sk/>. Účasť potvrdíte vyplnením prihlášky „Registračný formulár“, ktorá tvorí súčasť pozvánky. V prihláške uvedte profil svojej firmy a oblasť v ktorej hľadáte partnerov a s kým máte záujem rokovať. Na základe vášho profilu organizátori vyhládajú vhodné firmy pre rokovanie s vami. Vyplnenú záväznú prihlášku pošlite do 20. Mája 2011 na e-mail juraj.poledna@sopk.sk. Informácie o organizačných záležitostiach vám poskytne Dr. Juraj Poledna (juraj.poledna@sopk.sk, tel. 02/4829 1534).

Do 25.5.2011 (streda)

- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za **apríl 2011** pre platiteľov s mesačným zdaňovacím obdobím (aj negatívne priznanie) a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti
- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za **apríl 2011** pre osoby, ktoré nie sú platiteľmi dane, ale vznikla im povinnosť platiť daň podľa § 69 zákona o DPH, a zaplatiť daň
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebným daniam z minerálneho oleja, tabakových výrobkov, piva, vína, liehu pre prevádzkovateľa daňového skladu a oprávneného príjemcu za **apríl 2011** (aj za zdaňovacie obdobie, v ktorom daňová povinnosť nevznikla) a splatnosť daní
- povinnosť pre držiteľa oprávnenia na distribúciu spotrebiteľského balenia liehu v daňovom voľnom obehu oznámiť údaje podľa § 44a ods. 15 zákona o spotrebnej dani z liehu colnému úradu elektronicky za **apríl 2011**
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z liehu pre prevádzkovateľa liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia za apríl 2011 a splatnosť dane
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu pre daňového dlžníka za **apríl 2011** a splatnosť spotrebnej dane

31.5.2011 (utorok)

- splatnosť preddavku dane z príjmov fyzických osôb za **máj 2011** (mesačný preddavok vo výške 1/12 z poslednej známej daňovej povinnosti, ak tá presiahla 16 596,96 eura)
- splatnosť preddavku dane z príjmov právnických osôb za **máj 2011** (mesačný preddavok vo výške 1/12 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie, ak tá presiahla 16 596,96 eura)
- splatnosť preddavku na daň z motorových vozidiel za **máj 2011** (mesačný preddavok vo výške 1/12 predpokladanej ročnej dane, ak tá u jedného správcu dane presiahne 8 292 eur)
- zaslať príslušnej zdravotnej poisťovni oznámenie zamestnávateľa o preplatkoch a nedoplatkoch poisťného na verejné zdravotné poistenie za jednotlivých zamestnancov za **rok 2010**

Do 8.6.2011 (streda)

- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie za samostatne zárobkovo činnú osobu za **máj 2011**
- odvod poisťného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti (dobrovoľné), poisťného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za samostatne zárobkovo činnú osobu za **máj 2011**

Do výplatného termínu

- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie plateného zamestnancom a zamestnávateľom za **máj 2011** (preddavok na poistné z príjmu vypočítava a odvádza za zamestnanca zamestnávateľ)
- odvod poisťného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti, úrazové poistenie, garančné poistenie, poisťného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré odvádza zamestnávateľ za **máj 2011**

Do 5 dní po dni výplaty

- odvod preddavkov na daň z príjmov fyzických

osôb zo závislej činnosti znížených o úhrn daňového bonusu za **máj 2011**

- prevod finančných prostriedkov do sociálneho fondu za **jún 2011**

Do 3 dní po dni vzniku daňovej povinnosti

- podať daňové priznanie k spotrebným daniam z minerálneho oleja, tabakových výrobkov, piva, vína, liehu (nevzťahuje sa na prevádzkovateľa daňového skladu a oprávneného príjemcu) a splatnosť daní

Do 15.6.2011 (streda)

- odvod dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb vyberanej zrážkou za **máj 2011**. Súčasne predložiť oznámenie o zrazení a odvedení dane príslušnému správcovi dane + odvod sumy na zabezpečenie dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb platiteľom príjmu za **máj 2011**. Zároveň túto skutočnosť oznámiť príslušnému správcovi dane

Do 20.6.2011 (pondelok)

- registračná povinnosť pre daň z pridanej hodnoty (DPH) pre zdaniteľnú osobu, ktorá má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku, a ak nemá takéto miesto, ale má bydlisko v tuzemsku alebo sa v tuzemsku obvykle zdržiava, a ktorá dosiahla za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov obrat 49 790 eur. Právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá nemá v tuzemsku sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň a ktorá podniká v zahraničí, je povinná podať žiadosť o registráciu pre daň Daňovému úradu Bratislava I pred začatím vykonávania činnosti, ktorá je predmetom dane
- registračná povinnosť pre DPH pre zdaniteľné osoby, ktoré majú sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku a ktoré spoločne podnikajú na základe zmluvy o združení alebo inej obdobnej zmluvy, ak za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov dosiahnu celkový obrat 49 790 eur. Do celkového obratu sa započítavajú obraty jednotlivých osôb a obrat z ich spoločného podnikania. Ak zdaniteľná osoba, ktorá nie je platiteľom dane, uzavrie zmluvu o združení s platiteľom dane, je povinná podať žiadosť o registráciu pre daň najneskôr do desiatich dní odo dňa uzavretia tejto zmluvy. Ak sa jeden z účastníkov združenia rozhodne registrovať pre daň pred dosiahnutím celkového obratu 49 790 eur, sú povinní podať žiadosť o registráciu pre daň všetci účastníci združenia k rovnakému dňu
- povinnosť podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za **máj 2011** pre platiteľa dane, ktorý dodal tovar s oslobodením z tuzemska do iného členského štátu osobe identifikovanej pre daň v inom členskom štáte, alebo premiestnil tovar oslobodený od dane do iného členského štátu na účely svojho podnikania, alebo ktorý sa zúčastnil na trojstrannom obchode ako prvý odberateľ podľa § 45 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“). Povinnosť podať súhrnný výkaz má aj platiteľ DPH, ktorý dodal službu s miestom dodania v inom členskom štáte podľa § 15 ods. 1 zákona o DPH osobe identifikovanej pre daň, ktorá je povinná túto daň platiť

Do 27.6.2011 (pondelok) namiesto 25.6.2011 (sobota)

- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za **máj 2011** pre platiteľov s mesačným zdaňova-

cím obdobím (aj negatívne priznanie) a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti

- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za **máj 2011** pre osoby, ktoré nie sú platiteľmi dane, ale vznikla im povinnosť platiť daň podľa § 69 zákona o DPH, a zaplatiť daň
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebným daniam z minerálneho oleja, tabakových výrobkov, piva, vína, liehu pre prevádzkovateľa daňového skladu a oprávneného príjemcu za **máj 2011** (aj za zdaňovacie obdobie, v ktorom daňová povinnosť nevznikla) a splatnosť daní
- povinnosť pre držiteľa oprávnenia na distribúciu spotrebiteľského balenia liehu v daňovom voľnom obehu oznámiť údaje podľa § 44a ods. 15 zákona o spotrebnej dani z liehu colnému úradu elektronicky za **máj 2011**
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z liehu pre prevádzkovateľa liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia za **máj 2011** a splatnosť dane
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu pre daňového dlžníka za **máj 2011** a splatnosť spotrebnej dane

30.6.2011 (štvrtok)

- splatnosť preddavku dane z príjmov fyzických osôb za **jún 2011** (mesačný preddavok vo výške 1/12 z poslednej známej daňovej povinnosti, ak tá presiahla 16 596,96 eura)
- splatnosť preddavku dane z príjmov právnických osôb za **jún 2011** (mesačný preddavok vo výške 1/12 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie, ak tá presiahla 16 596,96 eura)
- splatnosť preddavku dane z príjmov fyzických osôb za **II. štvrtrok 2011** (štvrtročný preddavok vo výške 1/4 z poslednej známej daňovej povinnosti, ak tá presiahla 1 659,70 eur a nepresiahla 16 596,96 eur)
- splatnosť preddavku dane z príjmov právnických osôb za **II. štvrtrok 2011** (štvrtročný preddavok vo výške 1/4 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie, ak tá presiahla 1 659,70 eur a nepresiahla 16 596,96 eur)
- podať daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb a právnických osôb za rok 2010 a zaplatiť daň, ak daňovník podal správcovi dane do 31. 3. 2011 oznámenie s uvedením novej lehoty, v ktorej podá daňové priznanie
- odvod nedoplatku [len ak jeho výška je aspoň 3 eurá] vyplývajúceho z ročného zúčtovania zdravotného poistenia za rok 2010; nedoplatok zamestnanca, za ktorého vykonal ročné zúčtovanie poisťného zamestnávateľ, je povinný odvieť tento zamestnávateľ
- zúčtovať nedoplatok alebo preplatok [len ak jeho výška je aspoň 3 eurá] poisťného zamestnancovi, za ktorého zamestnávateľ vykonal ročné zúčtovanie zdravotného poistenia za rok 2010
- odovzdať odpis z ročného zúčtovania zdravotného poistenia za rok 2010, ak samostatne zárobkovo činná osoba zmenila k 1.1. príslušnú zdravotnú poisťovňu
- splatnosť preddavku na daň z motorových vozidiel za **jún 2011** (mesačný preddavok vo výške 1/12 predpokladanej ročnej dane, ak tá u jedného správcu dane presiahne 8 292 eur)
- splatnosť preddavku na daň z motorových vozidiel za **II. štvrtrok 2011** (štvrtročný preddavok vo výške 1/4 predpokladanej ročnej dane, ak tá u jedného správcu dane presiahne 660 eur a nepresiahne 8 292 eur)

M.K.

Nevyčkávajte zbytočne...

Vaša inzercia nájde u nás svoj cieľ

PREŠPORSKÝ
PODNIKATEĽ

Mesačník Bratislavskej regionálnej komory SOPK

Podmienky nájdete na **www.basopk.sk**